

ПРИКАЗ

17.12.2019

БОЕРЫК

№ 269-П

г. Казань

Чистай шәһәрендә урнашкан
жирле (муниципаль)
әһәмияттәге мәдәни мирас
объектлары территорияләре
чикләрен раслау турында

2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә «Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният ядкарьләре) турында» 2005 елның 1 апрелендәге 60-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, «Татарстан Республикасында мәдәни мирас объектлары турында» 2005 елның 1 апрелендәге 60-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән, махсус жайга салу шәһәр төзелеше эшчәнлегенә объектлары буларак, жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объектларын һәм аларның территорияләрен саклап калу һәм дөүләт саклавы максатларында, **боерам**:

1. Чистай шәһәре территориясендә урнашкан жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объектлары территориясә чикләрен әлегә боерыкка 1 нче кушымта нигезендә расларга.

2. Чистай шәһәре территориясендә урнашкан мәдәни мирас объектларының (муниципаль) әһәмияттәге территорияләреннән файдалану режимын әлегә боерыкка 2 нче кушымта нигезендә расларга.

3. Боерыкның үтәлешен тикшереп торуну үз өстемдә калдырам.

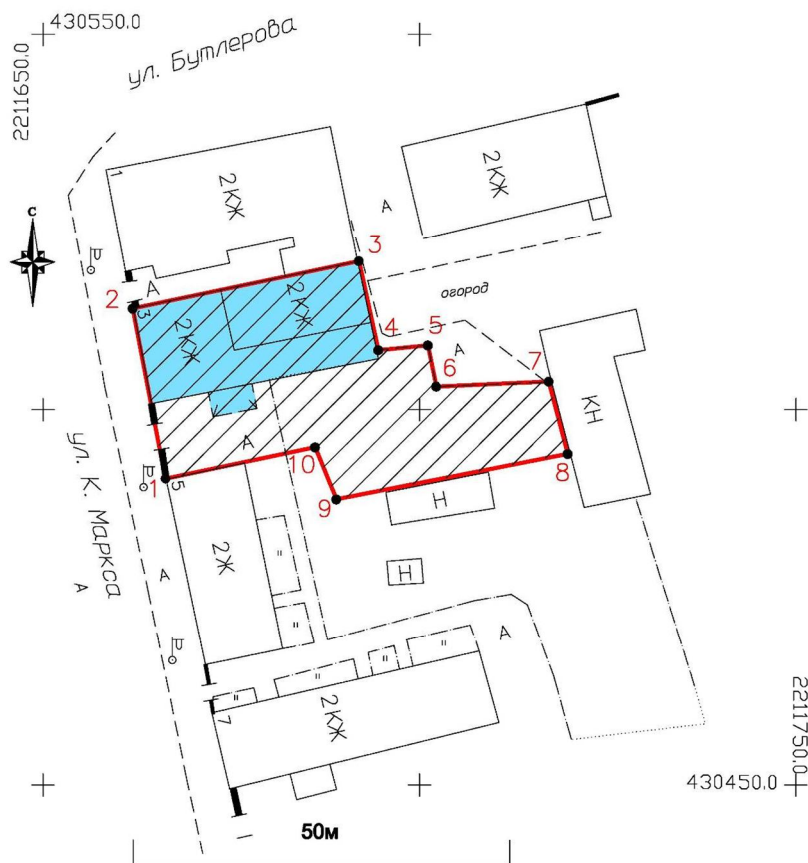
Рәис

И.Н.Гущин

Татарстан Республикасы мәдәни
мирас объектларын саклау
комитетының
«17» 12.2019 № 269-П
боерыгына 1 кушымта

Чистай шәһәре территориясендә урнашкан жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни
мирас объектлары территорияләре **ЧИКЛӘРЕ**

1. Чистай шәһәре, Карл Маркс урамы, 3 йорт адресы буенча урнашкан «Торак йорт»
XIX гасыр, жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объекты территориясе
чикләренә **картасы (схемасы)**

Мәдәни мирас объектынның топографик планы

Чистай шәһәре, Карл Маркс урамы, 3 йорт адресы буенча урнашкан «Торак йорт»
XIX гасыр, жирле (муниципаль) эһәмияттәге мәдәни мирас объекты территориясе
чикләренең **картографик тасвирламасы**

Жирле (муниципаль) эһәмияттәге мәдәни мирас объекты территориясе чиге түбәндәгечә уза:

көнбатыш өлеше: К. Маркс урамы 5 адресы буенча бинаның капкасына кадәр К. Маркс адресы буенча бинаның фасады буйлап (1-2 борылыш нокталары);

төньяк өлеше: К.Маркс урамы, 1 адресы буенча бинаның капкасыннан К.Маркс урамы юнәлешендә (2-3 борылыш нокталары);

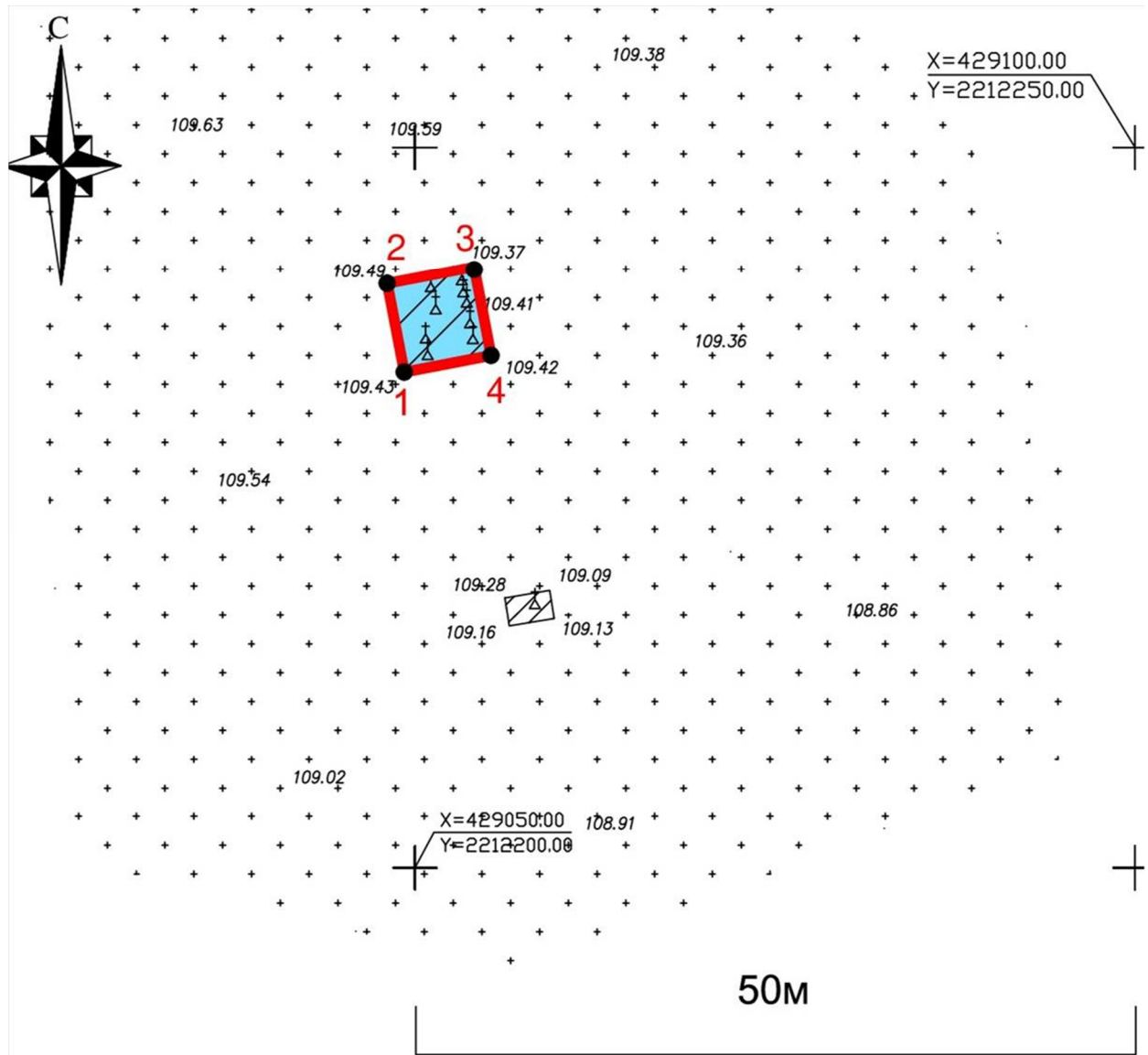
көнчыгыш өлеше: асфальт юл буйлап бина торбасы ягыннан К.Маркс урамы параллель рәвештә (3-4 борылыш нокталары).

көнъяк өлеше: таш бинадан агач торак булмаган бина буйлап К. Маркс адресы буенча бинага таба (4-1 борылыш нокталары).

Чистай шәһәре, Карл Маркс урамы, 3 йорт адресы буенча урнашкан «Торак йорт»
XIX гасыр, жирле (муниципаль) эһәмияттәге мәдәни мирас объекты территориясе
чикләренең **борылыш нокталары таблицасы**

Ноктаның №	Ноктаның МСК 16тагы координаталары		Нокталарның 1984 елгы координатлар системасындагы координаталары (WGS 84)	
	X	Y	Киңлек, В	Озынлык, L
1	430490.82	2211666.26	55°22'28.81"N	50°38'18.15"E
2	430513.46	2211661.93	55°22'29.54"N	50°38'17.88"E
3	430519.80	2211691.98	55°22'29.76"N	50°38'19.58"E
4	430507.93	2211694.56	55°22'29.38"N	50°38'19.74"E
5	430508.57	2211701.14	55°22'29.41"N	50°38'20.11"E
6	430503.08	2211702.25	55°22'29.23"N	50°38'20.18"E
7	430503.74	2211717.19	55°22'29.26"N	50°38'21.03"E
8	430494.11	2211719.72	55°22'28.95"N	50°38'21.18"E
9	430488.07	2211688.98	55°22'28.74"N	50°38'19.44"E
10	430495.00	2211686.16	55°22'28.96"N	50°38'19.28"E

2. Чистай шәһәре, иске рус зираты адресы буенча урнашкан «Сәүдәгәр Авдеевлар некрополе» XIX - XX гасыр, жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объекты территориясе чикләренең картасы (схемасы)

Мәдәни мирас объектының топографик планы

Чистай шәһәре, иске рус зираты адресы буенча урнашкан «Сәүдәгәр Авдеевлар некрополе» XIX - XX гасыр, жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объекты территориясе чикләренәң **картографик тасвирламасы**

Жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объекты территориясе чиге түбәндәгечә уза:

көнбатыш өлеше: койма буйлап (1-2 борылыш нокталары);

төнъяк өлеше: койма буйлап (2-3 борылыш нокталары);

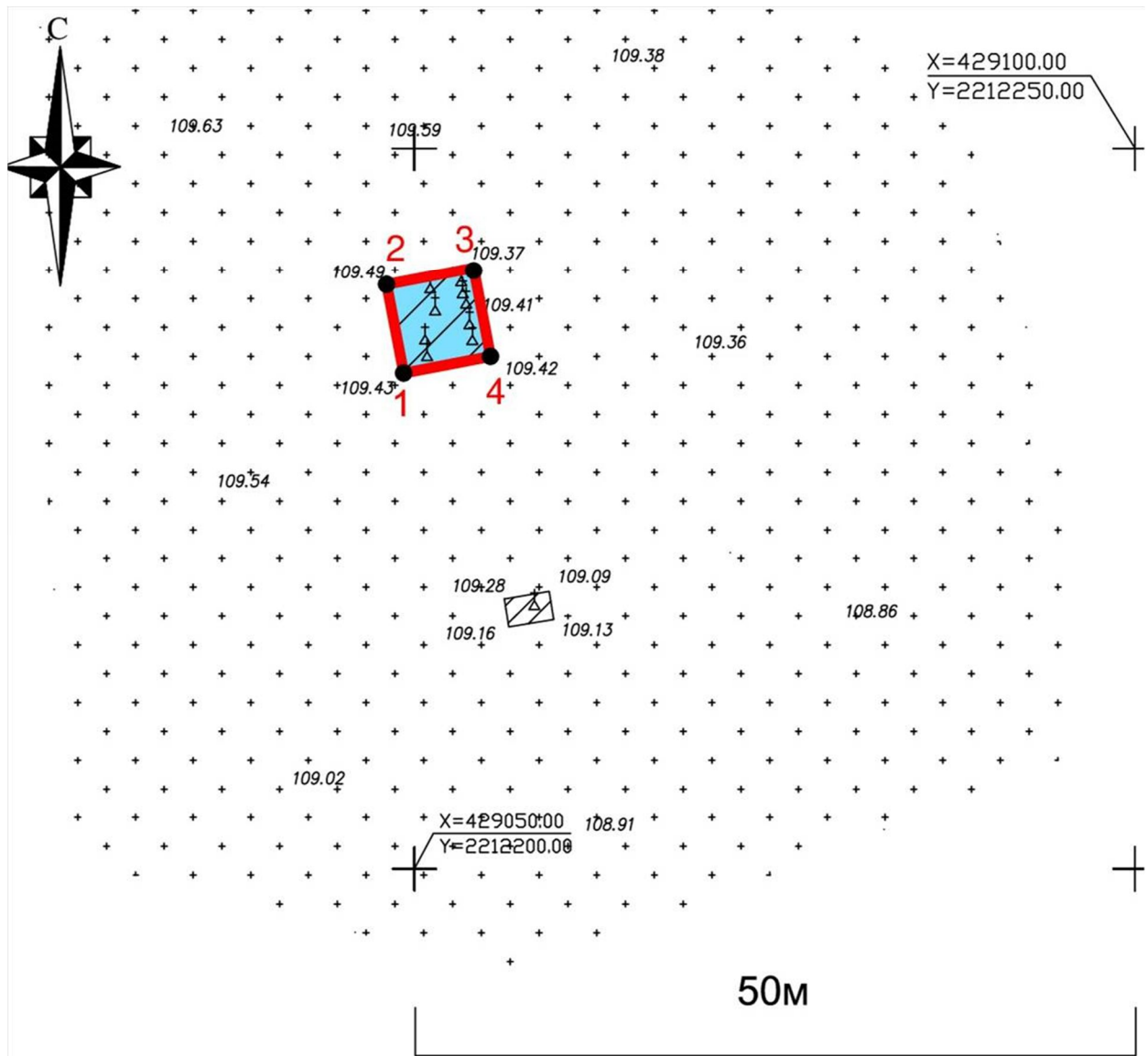
көнчыгыш өлеше: металл койма буйлап (3-4 борылыш нокталары);

көнъяк өлеше: койма буйлап (4-1 борылыш нокталары).

Чистай шәһәре, иске рус зираты адресы буенча урнашкан «Сәүдәгәр Авдеевлар некрополе» XIX - XX гасыр, жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объекты территориясе чикләренәң **борылыш нокталары таблицасы**

Ноктаның №	Ноктаның МСК 16тагы координаталары		Нокталарның 1984 елгы координатлар системасындагы координаталары (WGS 84)	
	X	Y	Киңлек, В	Озынлык, L
1	429084.41	2212199.27	55°21'43,69"N	50°40'23,34"E
2	429090.55	2212198.09	55°21'43,89"N	50°40'23,26"E
3	429091.71	2212204.11	55°21'43,93"N	50°40'23,60"E
4	429085.57	2212205.29	55°21'43,73"N	50°40'23,68"E

3. Чистай шәһәре, иске рус зираты адресы буенча урнашкан «РСФСР һәм ТАСССРның атказанган табибы Д.Д. Авдеев кабере» 1879 – 1952 еллар, жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объекты территориясе чикләренәң картасы (схемасы)

Мәдәни мирас объектының топографик планы

Чистай шәһәре, иске рус зираты адресы буенча урнашкан «РСФСР һәм ТАСССРның атказанган табибы Д.Д. Авдеев кабере» 1879 – 1952 еллар, жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объекты территориясе чикләренәң **картографик тасвирламасы**

Жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объекты территориясе чиге түбәндәгечә уза:

көнбатыш өлеше: койма буйлап (1-2 борылыш нокталары);

төньяк өлеше: койма буйлап (2-3 борылыш нокталары);

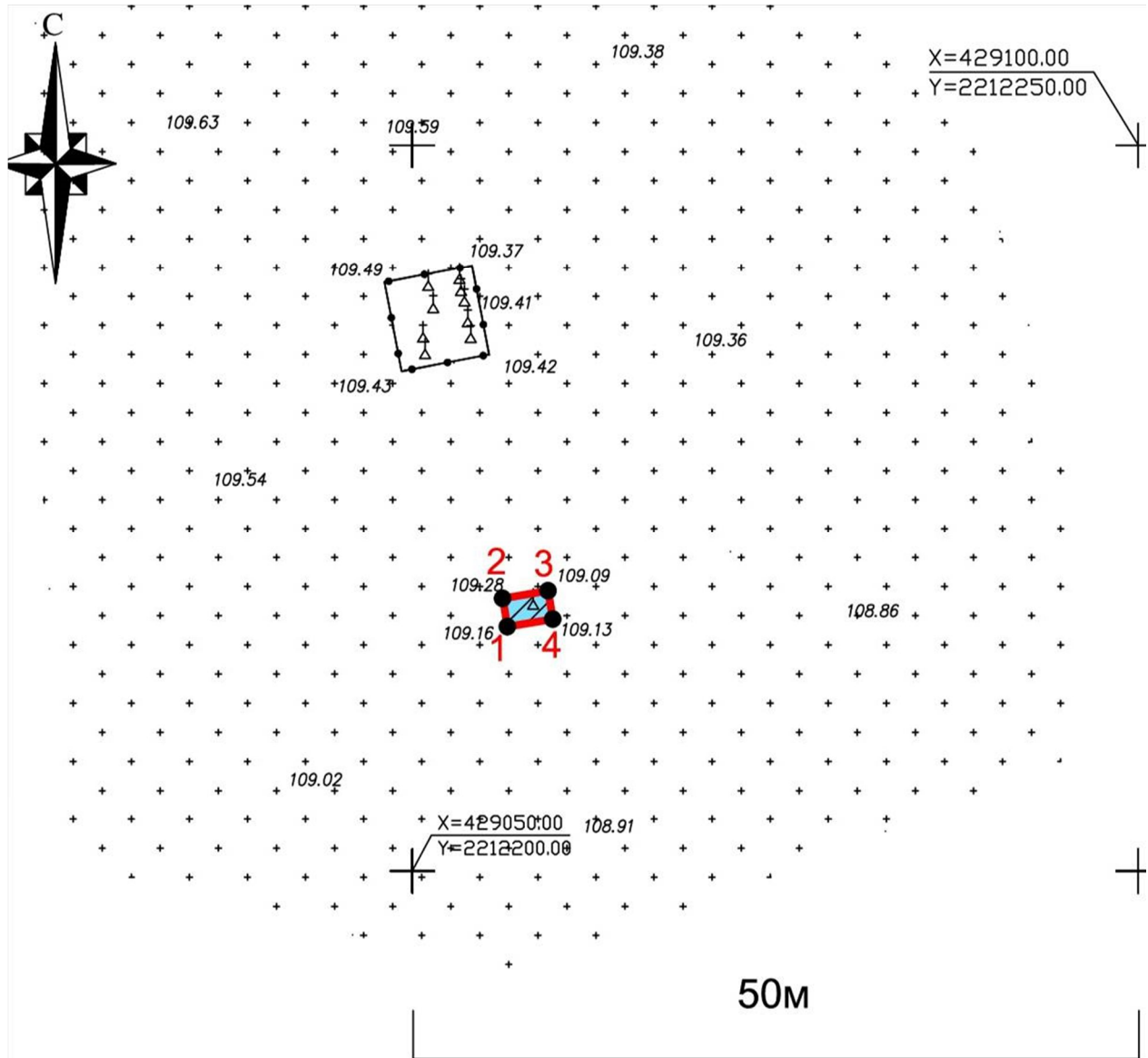
көнчыгыш өлеше: металл койма буйлап (3-4 борылыш нокталары);

көнъяк өлеше: койма буйлап (4-1 борылыш нокталары).

Чистай шәһәре, иске рус зираты адресы буенча урнашкан «РСФСР һәм ТАСССРның атказанган табибы Д.Д. Авдеев кабере» 1879 – 1952 еллар, жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объекты территориясе чикләренәң **борылыш нокталары таблицасы**

Ноктаның №	Ноктаның МСК 16тагы координаталары		Нокталарның 1984 елгы координатлар системасындагы координаталары (WGS 84)	
	Х	Ү	Киңлек, В	Озынлык, L
1	429084.41	2212199.27	55°21'43,69"N	50°40'23,34"E
2	429090.55	2212198.09	55°21'43,89"N	50°40'23,26"E
3	429091.71	2212204.11	55°21'43,93"N	50°40'23,60"E
4	429085.57	2212205.29	55°21'43,73"N	50°40'23,68"E

4. Чистай шәһәре, иске руз зираты адресы буенча урнашкан “Сәүдәгәр А.Н.Маклаков кабере”, 1837-1950 еллар жирле (муниципаль) эһәмияттәге мэдәни мирас объекты территориясе чикләренең картасы (схемасы)

Мэдәни мирас объектының топографик планы

Чистай шәһәре, иске руз зираты адресы буенча урнашкан “Сәүдәгәр А.Н.Маклаков кабере”, 1837-1950 еллар жирле (муниципаль) эһәмияттәге мәдәни мирас объекты территориясе чикләренең **картографик тасвирламасы**

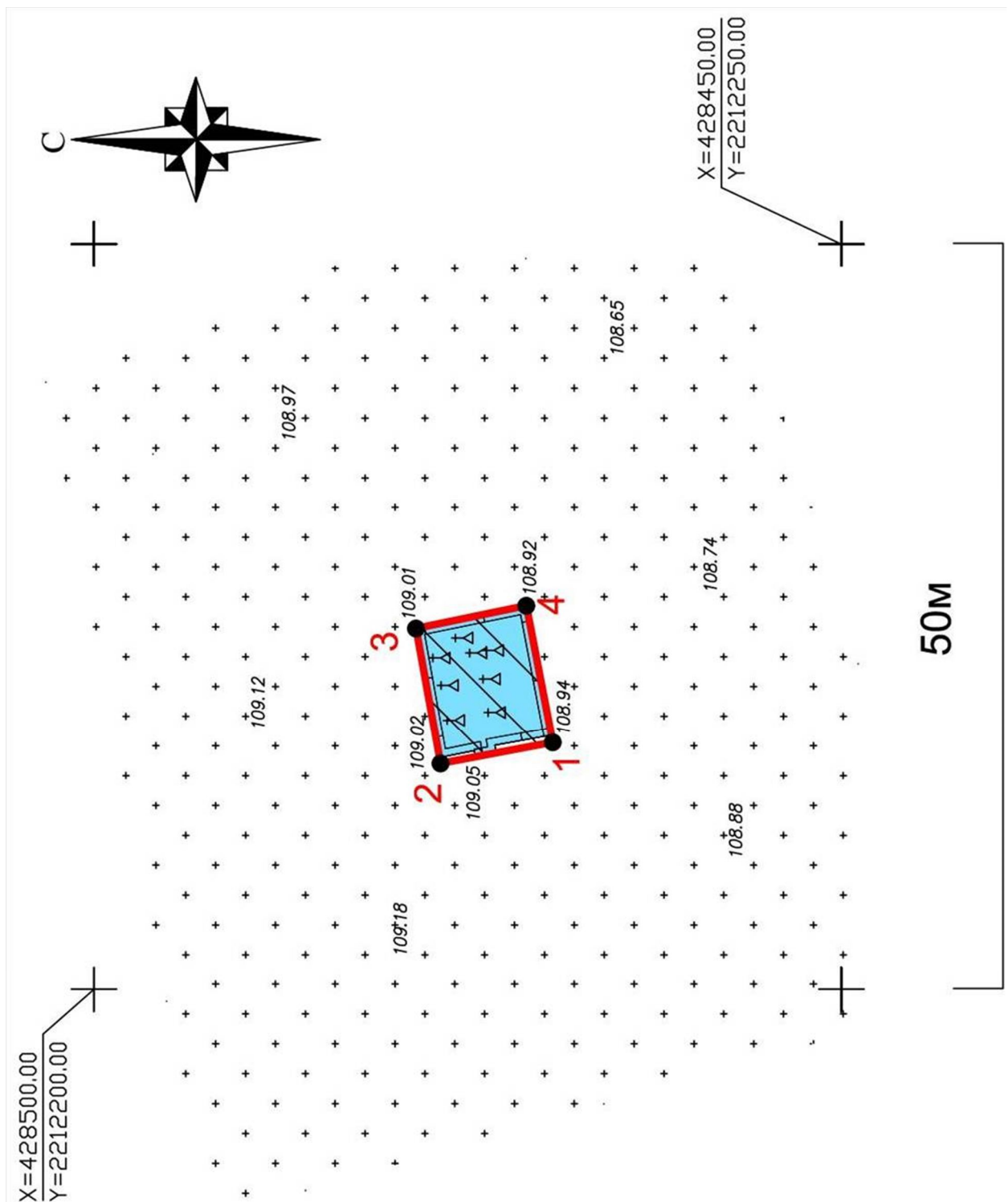
Жирле (муниципаль) эһәмияттәге мәдәни мирас объекты территориясе чиге түбәндәгечә уза:

көнбатыш өлеше: бетон нигез кыры буйлап (1-2 борылыш нокталары);
төньяк өлеше: бетон нигез кыры буйлап (2-3 борылыш нокталар);
көнчыгыш өлеше: бетон нигез кыры буйлап (3-4 борылыш нокталар);
көнъяк өлеше: бетон нигез буйлап (4-1 борылыш нокталар).

Чистай шәһәре, иске руз зираты адресы буенча урнашкан “Сәүдәгәр А.Н.Маклаков кабере”, 1837-1950 еллар жирле (муниципаль) эһәмияттәге мәдәни мирас объекты территориясе чикләренең **борылыш нокталары таблицасы**

Ноктаның №	Ноктаның МСК 16тагы координаталары		Нокталарның 1984 елгы координатлар системасындагы координаталары (WGS 84)	
	X	Y	Киңлек, В	Озынлык, L
1	429066.83	2212206.55	55°21'43,13"N	50°40'23,77"E
2	429068.75	2212206.23	55°21'43,19"N	50°40'23,75"E
3	429069.25	2212209.36	55°21'43,21"N	50°40'23,93"E
4	429067.33	2212209.67	55°21'43,15"N	50°40'23,95"E

5. Чистай шәһәре, иске руз зираты адресы буенча урнашкан “В.Л.Челышев кабере”, 1828-1900 еллар жирле (муниципаль) эһәмияттәге мәдәни мирас объекты территориясе чикләренең картасы (схемасы)

Мәдәни мирас объектының топографик планы

Чистай шәһәре, иске руз зираты адресы буенча урнашкан “В.Л.Челышев кабере”, 1828-1900 еллар жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объекты территориясе чикләренең **картографик тасвирламасы**

Жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объекты территориясе чиге түбәндәгечә уза:

көнбатыш өлеш: бетон койма буйлап (1-2 борылыш нокталары);

төньяк өлеш: койма буйлап (2-3 борылыш нокталары);

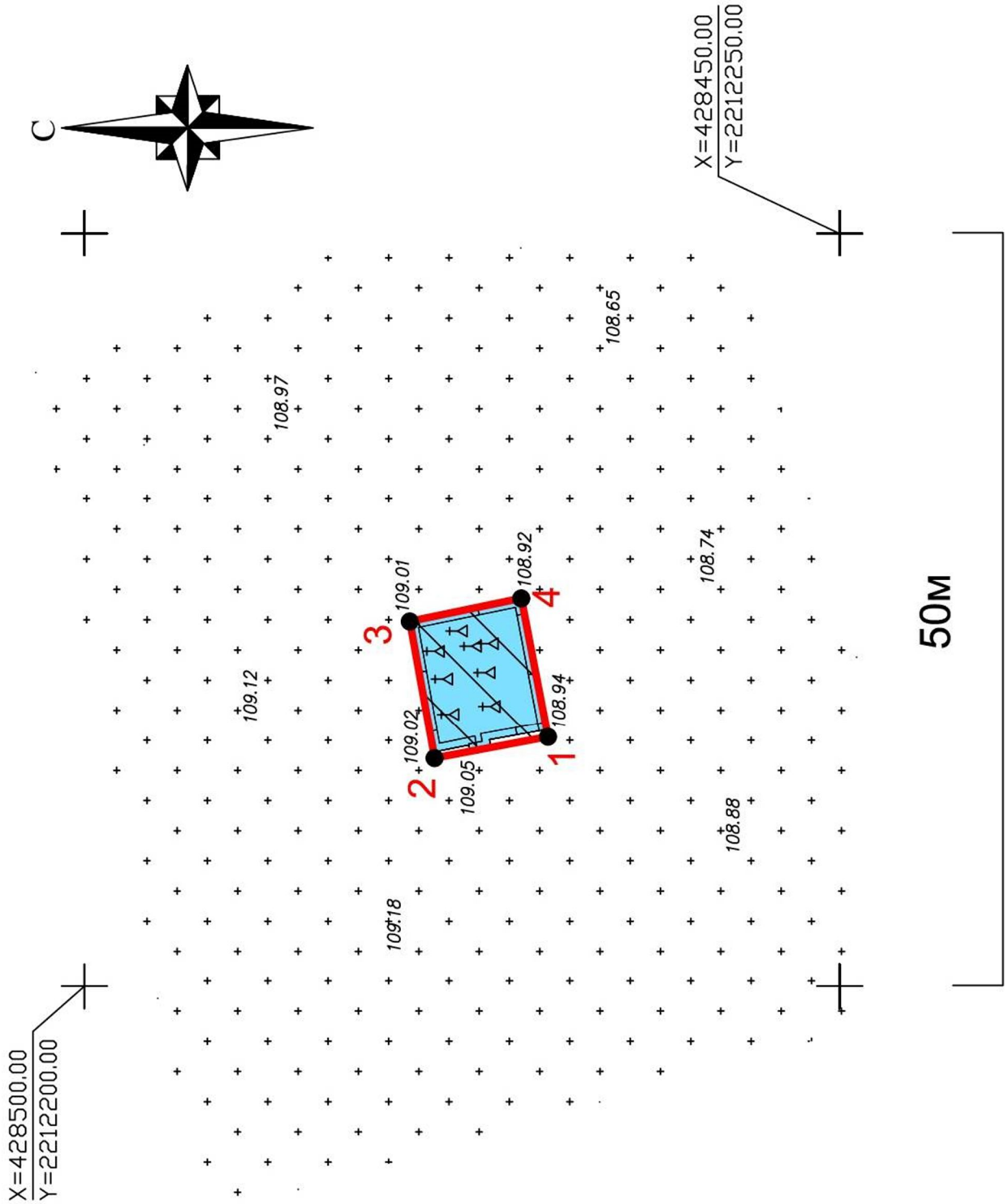
көнчыгыш өлеш: койма буйлап (3-4 борылыш нокталары);

көнъяк часть: бетон койма буйлап (4-1 борылыш нокталары).

Чистай шәһәре, иске руз зираты адресы буенча урнашкан “В.Л.Челышев кабере”, 1828-1900 еллар жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объекты территориясе чикләренең **борылыш нокталары таблицасы**

Ноктаның №	Ноктаның МСК 16тагы координаталары		Нокталарның 1984 елгы координатлар системасындагы координаталары (WGS 84)	
	X	Y	Киңлек, В	Озынлык, L
1	428469.30	2212216.59	55°21'23,82"N	50°40'25,02"E
2	428476.82	2212215.16	55°21'24,06"N	50°40'24,93"E
3	428478.46	2212224.24	55°21'24,12"N	50°40'25,44"E
4	428471.07	2212225.76	55°21'23,88"N	50°40'25,53"E

6. Чистай шәһәре, иске руз зираты адресы буенча урнашкан “Е.В.Челышева кабере”, 1828-1908 еллар жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объекты территориясе чикләренең картасы (схемасы)

Мәдәни мирас объектының топографик планы

Чистай шәһәре, иске руз зираты адресы буенча урнашкан “Е.В.Челышева кабере”, 1828-1908 еллар жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объекты территориясе чикләренәң **картографик тасвирламасы**

Жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объекты территориясе чиге түбәндәгечә уза:

көнбатыш өлеше: бетон койма буйлап (1-2 борылыш нокталары);
төньяк өлеше: койма буйлап (2-3 борылыш нокталары);
көнчыгыш өлеше: койма буйлап (3-4 борылыш нокталар);
көнъяк өлеше: бетон койма буйлап (4-1 борылыш нокталар).

Чистай шәһәре, иске руз зираты адресы буенча урнашкан “Е.В.Челышева кабере”, 1828-1908 еллар жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объекты территориясе чикләренәң **борылыш нокталары таблицасы**

Ноктаның №	Ноктаның МСК 16тагы координаталары		Нокталарның 1984 елгы координатлар системасындагы координаталары (WGS 84)	
	X	Y	Киңлек, В	Озынлык, L
1	428469.30	2212216.59	55°21'23,82"N	50°40'25,02"E
2	428476.82	2212215.16	55°21'24,06"N	50°40'24,93"E
3	428478.46	2212224.24	55°21'24,12"N	50°40'25,44"E
4	428471.07	2212225.76	55°21'23,88"N	50°40'25,53"E

Татарстан Республикасы мәдәни
мирас объектларын саклап
комитетының
«17» 12.2019 №269-П
боерыгына 2 кушымта

Чистай шәһәре, Карл Маркс урамы, 3 йорт адресы буенча урнашкан “Торак йорт”,
XIX гасыр җирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объекты
территориясеннән файдалану режимы

Аталган җирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объекты территориясе
чикләрендә түбәндәгеләр **рөхсәт ителә**:

- мәдәни мирас объектынның физик сакланышын тәмин итүгә юнәлдерелгән мәдәни мирас объектын саклап калу эшләрен башкару, шул исәптән консервацияләү, ремонтлау, реставрацияләү, заманча файдалануга яраклаштыру;
- мәдәни мирас объектынның сакланышын тәмин итү таләпләренә каршы килмәгән һәм мәдәни мирас объектынның заманча шартларда эшләвен тәмин итәргә мөмкинлек бирә торган хужалык эшчәнлеген алып бару;
- мәдәни мирас объектларыннан сак предметы булган үзенчәлекләрен үзгәртмичә, функциональ файдалануның төрләре нигезендә заманча файдалану өчен файдалану һәм аларны урнаштыру;
- «Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарихи һәм мәдәни ядкарлары) турында» 2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль закон таләпләрен исәпкә алып, мәдәни мирас объектынның бөтенлеген боза торган корылмаларны һәм объектларны, шулай ук вакытлы объектларны җимерү;
- гамәлдәге инженерлык инфраструктурасы объектларын (тышкы су белән тәмин итү, канализация, жылылык белән тәмин итү, газ, электр белән тәмин итү, телефонлаштыру һ.б.) капитал ремонтлау, шулай ук башкарыла торган эшләр (шул исәптән динамик йогынты) мәдәни мирас объектына йогынты ясамау шарты белән инженерлык инфраструктурасының яңа объектларын җир асты юлы белән салу;
- мәдәни мирас объектын саклап калуга, алардан файдалануга һәм аларны популярлаштыруга юнәлдерелгән территорияне төзекләндерү;
- мәйданчыкларны, алымнарны һәм машина юлларын түшәүдә традицион материаллар (кирпеч, таш, гранит һәм башка табигый материаллар, шулай ук табигый материалларны имитацияләүче материаллар) куллану;
- тарихи мохит элементлары характеристикаларына җавап бирә торган аерым урнаштырылган яктырту җиһазларын куллану;
- яшелләндерү: кисүне санлаштыра торган кыйммәтле агач токымнарын саклап калу, яшелләндерүнең яңа элементларын утырту;
- тарихи-шәһәр төзелеше мохитен саклап калу, мемориаль һәм архитектура-ансамбль мөнәсәбәтендә (Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарихи һәм мәдәни ядкарлары) турында» 2002 елның 25 июнендәге 73-

ФЗ номерлы Федераль закон таләпләрен исәпкә алып, аларны торгызу өчен кирәкле житәрлек фәнни мәгълүматлар булган очракта, биналарны, корылмаларны, корылмаларны, кече архитектура формаларын, коймаларны, капкаларны) югалган тарихи элементларны торгызу;

- мэдәни мирас объектынның төп фасадында мәгълүмати язмалар һәм билгеләр урнаштыру беренче каттан да югары түгел;

- эшчәнлек профиле турында мәгълүматны кулланучылар игътибарына житкерү өчен билгеләнгән тышкы реклама чараларын урнаштыру, оешманың фирма атамасы, аның урнашкан урыны (адресы) һәм эш режимы, индивидуаль эшкуарны дәүләт теркәве турында һәм аны теркәгән органның исеме законнар нигезендә. Тышкы реклама чараларының биекlege фриз биекlegenнән 2/3 дән артмаска тиеш, катлар тәрәзәләре арасында теге яки бу конструкцияне урнаштыру регламентлана торган урын;

- арка тәрәзәләре булганда, катлар тәрәзәләре арасында урнашкан конструкцияләрнең биекlege $\frac{1}{2}$ ка кадәр кими. Мәгълүмати конструкцияләрнең киңlege, декоратив-сәнгать панноларынан тыш, теге яки бу конструкцияне урнаштыру регламентлана торган простенка киңlegenнән 2/3 дән артмаска тиеш.

Югарыда атап үтелгән барлык эшләр мэдәни мирас объектларын саклау эшләрен башкаруга мэдәни мирас объектларын саклауның вәкаләтле органы тарафыннан бирелгән язмача рөхсәт нигезендә, мэдәни мирас объектларын саклауның вәкаләтле органы белән килештерелгән мэдәни мирас объектларын саклау буенча проект документациясен әзерләү һәм эшләр башкару йөкләмәсе, шулай ук дәүләт тарихи-мэдәни экспертизасының уңай бәяләмәсе булган проект документациясе нигезендә һәм күрсәтелгән эшләрне башкаруны тиешле мэдәни мирас объектларын саклауның тиешле органы тарафыннан тикшереп торы шарты белән башкарыла.

Аталган жирле муниципаль) әһәмияттәге мэдәни мирас объекты территориясе чикләрендә түбәндәгеләр **тыела**:

- мэдәни мирас объектын яисә аның аерым элементларын саклап калу эшләреннән, шулай ук «Россия Федерациясе халыкларының мэдәни мирас объектлары (тарихи һәм мэдәни ядкарьләре) турында» 2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль закон таләпләрен исәпкә алып, мэдәни мирас объектынның тарихи-шәһәр төзелеше мохитен саклап калу эшләреннән тыш, жир, төзелеш, мелиоратив һәм башка эшләр башкару;

- капитал төзелеш объектларын төзү һәм һәйкәл территориясендә булган капитал төзелеш объектларының күләм-киңлек характеристикаларын арттыру, шулай ук жир төзелеше эшләрен, жир, төзелеш, хужалык эшләрен проектлау, башкару һәм мэдәни мирас объектын һәм аның саклау предметын саклап калуга һәм жайлаштыруга бәйле булмаган башка эшләр башкару;

- кондиционерларның мэдәни мирас объектынның фасадларында һәм түбәсендә, эре габаритлы антенналар һәм инженерлык жиһазларының башка элементларын урнаштыру;

- тышкы реклама чараларын урнаштыру;
- жир өсте ысулы белән инженерлык инфраструктурасы объектларын (тышкы су белән тээмин итү, канализация, жылылык белән тээмин итү, газ белән тээмин итү, электр белән тээмин итү, телефонлаштыру һ.б.) үткөрү;
- киосklar, павильоннар, лапаслар, кече архитектура формалары урнаштыру, югалганнарны торгызудан тыш;
- динамик йөклөнеш тудыручы технологияләрне (басым ясау, матбугат, чүкөч һ.б. кебек машиналарны куллану, кривошипно-шатунлы механизмнар, чүкөчләр һәм бәрмә хәрәкәтле башка механизмнарны куллану, мэдәни мирас объектына һәм аның әйләнә-тирәсендәгә төзелешләрдә күпсанлы машиналарны берьюлы куллану;
- мэдәни мирас объекты территориясен теләсә кайсы төрдәгә һәм формадагы төзелеш, көнкүреш калдыклары белән чүпләү;
- санитар кисүләрдән тыш, агачларның кыйммәтле токымнарын кисү.

Жирле (муниципаль) эһәмияттәге мәдәни мирас объектлары территорияләреннән
файдалану режимы:

Чистай шәһәре, иске рус зираты адресы буенча урнашкан «Сәүдәгәр
Авдеевлар некрополе», XIX - XX гасыр;

Чистай шәһәре, иске рус зираты адресы буенча урнашкан “РСФСР һәм
ТАССРның атказанган табибы Д.Д. Авдеев кабере”, 1879-1952 еллар;

Чистай шәһәре, иске рус зираты адресы буенча урнашкан «Сәүдәгәр А.Н.
Маклаков кабере», 1837-1905 еллар;

Чистай шәһәре, иске рус зираты адресы буенча урнашкан “В.Л.Челышев
кабере”, 1828 - 1900 еллар;

Чистай шәһәре, иске рус зираты адресы буенча урнашкан «Е.В. Челышева
кабере», 1828 - 1908 еллар.

1. Рөхсәт ителә:

- мәдәни мирас объектын сакланышын тәмин итү таләпләренә каршы
килмәгән хужалык эшчәнлеген алып бару;

- мәдәни мирас объектын саклап калу эшләрен - мәдәни мирас объектын
физик сакланышын тәмин итүгә, ремонт-реставрация эшләрен (шул исәптән
мәдәни мирас объектын консервацияләүгә, һәйкәлне реставрацияләүгә, мәдәни
мирас объектын заманча файдалануга яраклаштыруга) юнәлтелгән эшләренә уздыру,
«Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарихи һәм мәдәни
ядкарьләр) турында» 2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль закон
таләпләрен үтәп;

- мәдәни мирас объектын күрсәтү объекты буларак экскурсия һәм туристлык
маршрутларына кертү юлы белән популярлаштыру, шул исәптән аны
музейлаштыру;

- гражданның мәдәни мирас объектына керүен тәмин итү;

- территорияне төзекләндерү эшләрен традицион материаллар (кирпеч, таш,
гранит һәм башка табигый материаллар, шулай ук табигый материалларны
имитацияләүче материаллар) кулланып башкару.

2. тыела:

- жимерү, гомумән, һәйкәлне яисә аның аерым өлешләрен жимерү, даими һәм
вакытлы биналарның һәм корылмаларның төрле төзелешләре һәм корылмалары
төзү;

- һәйкәлне саклау предметын үзгәртү;

- мәдәни мирас объектын яисә аның аерым элементларын саклап калу һәм
мәдәни мирас объектын тарихи мохитен саклау эшләреннән тыш, жир, төзелеш,
мелиоратив, хужалык һәм башка эшләр башкару;

- мәдәни мирас объектын жимерүгә алып бара торган һәм аңа зыян китерү
яисә юкка чыгару куркынычы тудыра торган хужалык эшчәнлегә;

- чүп-чар, көнкүреш калдыклары чүпләге.